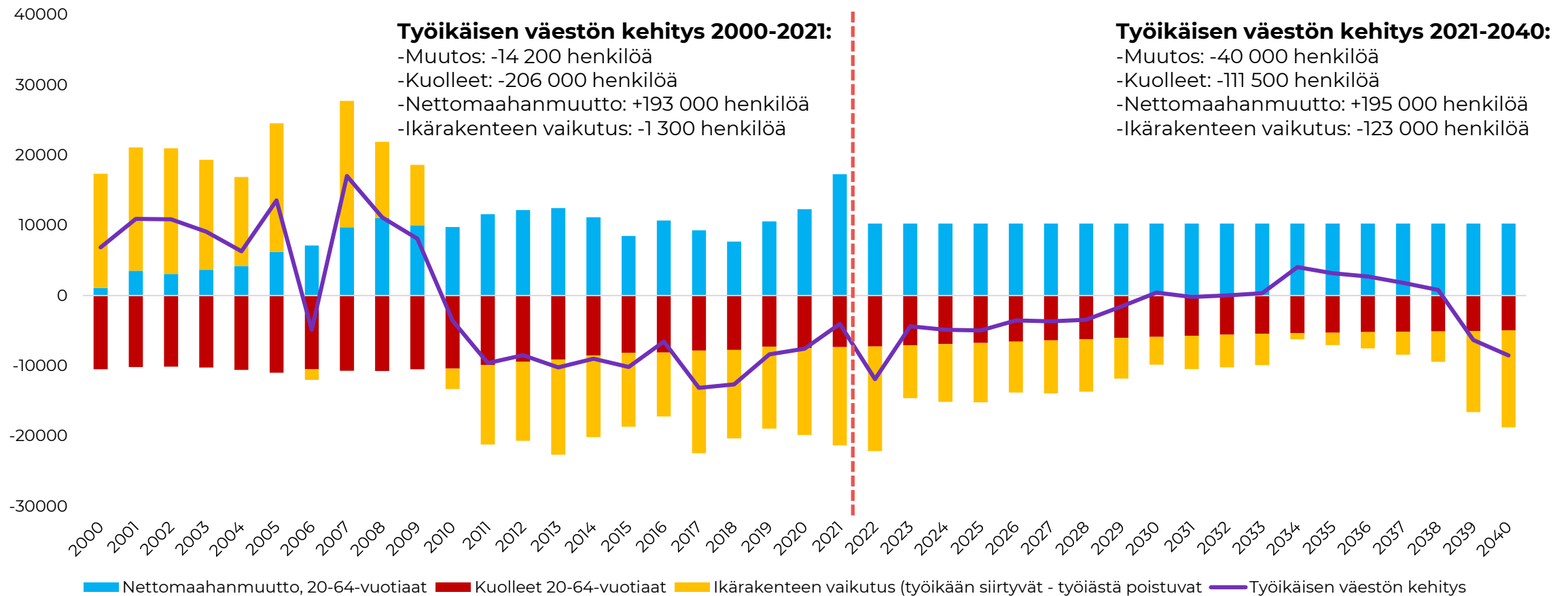

Löytyykö alueille osaajia?

**Katsaus työvoiman tulevan kehityksen haasteisiin
sekä ratkaisuihin**

Maamme ikärakenne supistaa työikäistä väestöä voimakkaasti tulevaisuudessa

Työikäisen väestön kehitys 2000-2040

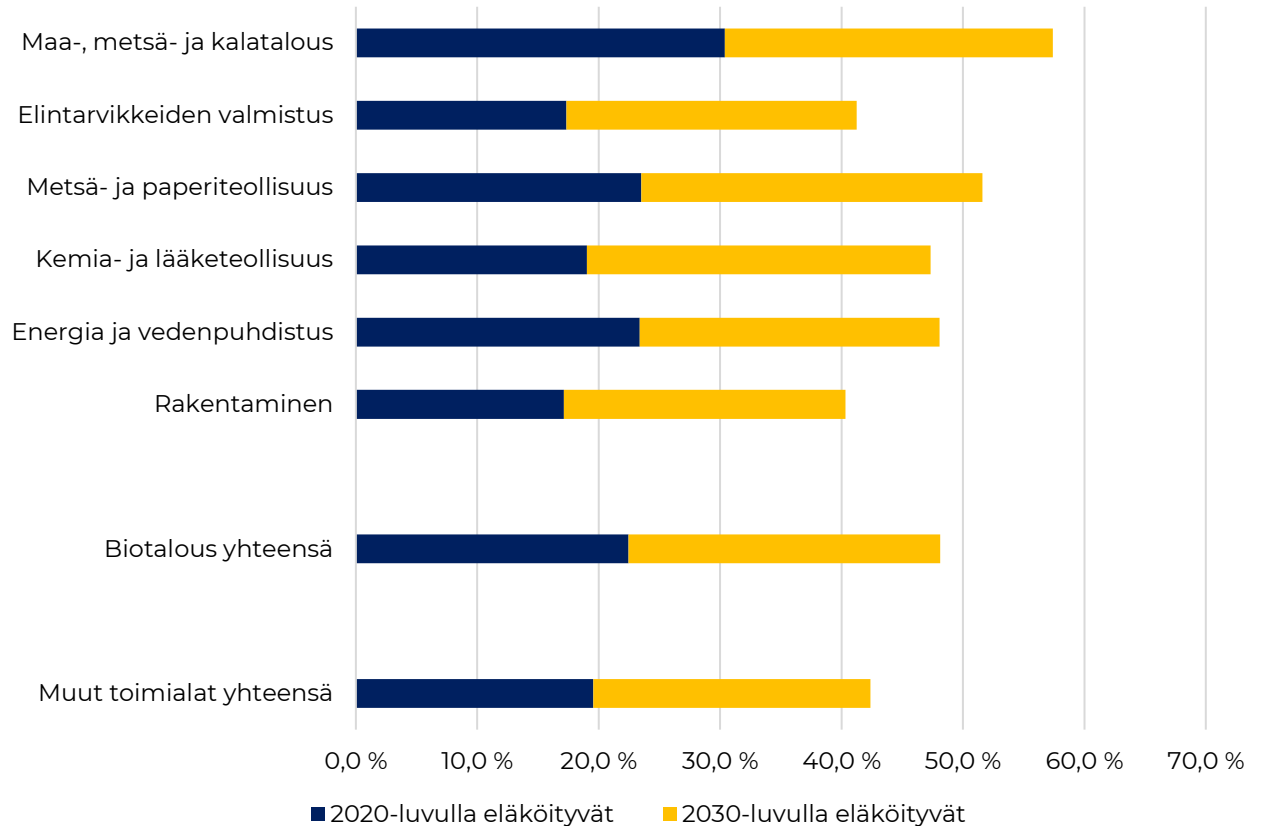

Lähde: Tilastokeskus, statfin: väestörakenne

Biotalouden aloilla eläköitymispaine on erityisen suurta

- Seuraavan 20-vuoden aikana huomattava osa lähes kaikkien alojen työvoimasta siirtyy eläkeikään.
 - **Biotalouden aloilla*** noin **48 prosenttia nykyisestä työvoimasta** siirtyy eläkeikään (eli noin 111 000 henkilöä) vuoteen 2040 mennessä
 - **Eläköitymispaine** on biotalouden aloilla suurempi kuin keskimääräisellä alalla.
 - Erityisesti maa- ja metsätalouden sekä metsä- ja paperiteollisuuden alalla eläköitymispaine on huomattava.
- Työvoiman säilyminen edes nykytasolla biotalouden aloilla vaatisi aiempaa suuremman osan nuorista ja alanvaihtajista kouluttamista biotalouden aloille.
 - **Ovatko biotalouden alat houkuttelevia maahanmuuttajille** (joihin työvoiman kasvu perustuu)?

Eläkeikään siirtyvien osuus nykyisestä työvoimasta

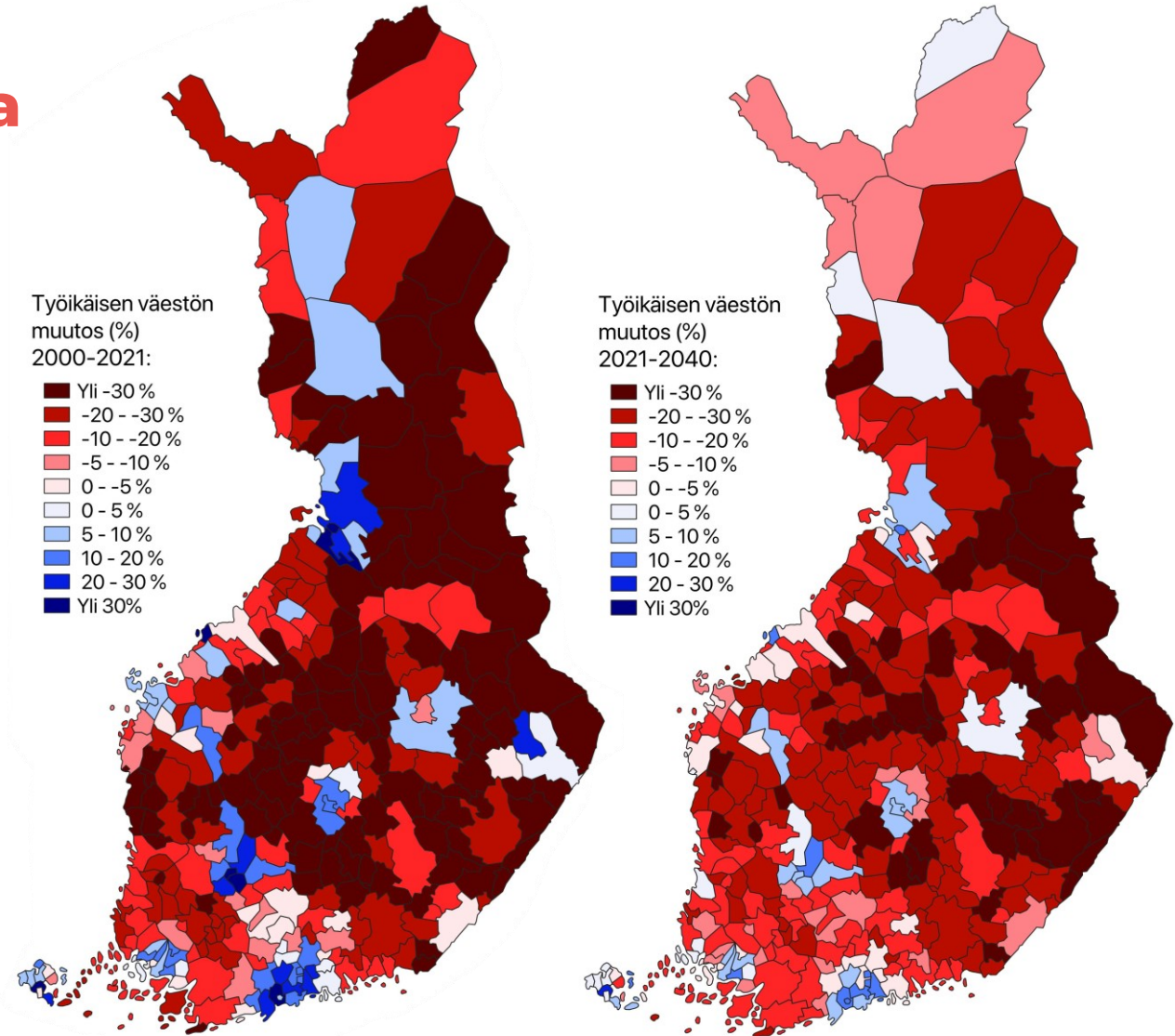

Alueelliset erot työikäisen väestön ja työvoiman kehityksessä ovat huomattavia

- **Biotalouden ”osaajien löytäminen” on ensisijaisesti alueellinen haaste.** Työikäisen väestönkehitys on ollut erittäin eriytynyttä ja säilyy erittäin eriytyneenä.
- **Vuosien 2000-2021 aikana** työikäinen väestö kasvoi muuttoliikkeen vaikutuksesta voimakkaasti suurilla kaupunkiseuduilla. Maaseutukunnissa sekä seutukaupungeissa työikäinen väestö supistui voimakkaasti.
- **Vuosien 2021-2040 aikana** työikäisen väestön kasvu hidastuu suurilla kaupunkiseuduilla. Muussa maassa työikäinen väestö supistuu voimakkaasti.

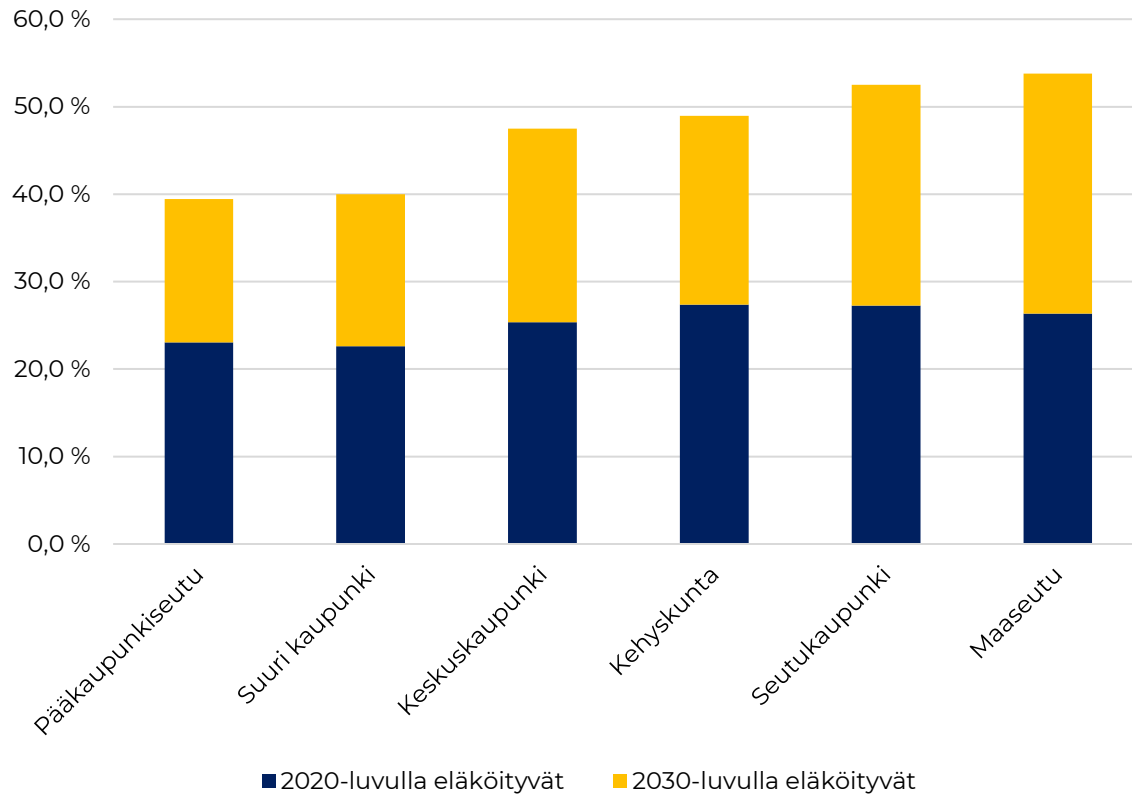
→ Tuleva

työikäisen väestön supistuminen selittyy etenkin ikärakenteella, ei niinkään muuttoliikkeellä. Tämän takia pelkkä ”maallemuuton kasvu” ei riitä korjaamaan työikäisen väestön kehitystä.

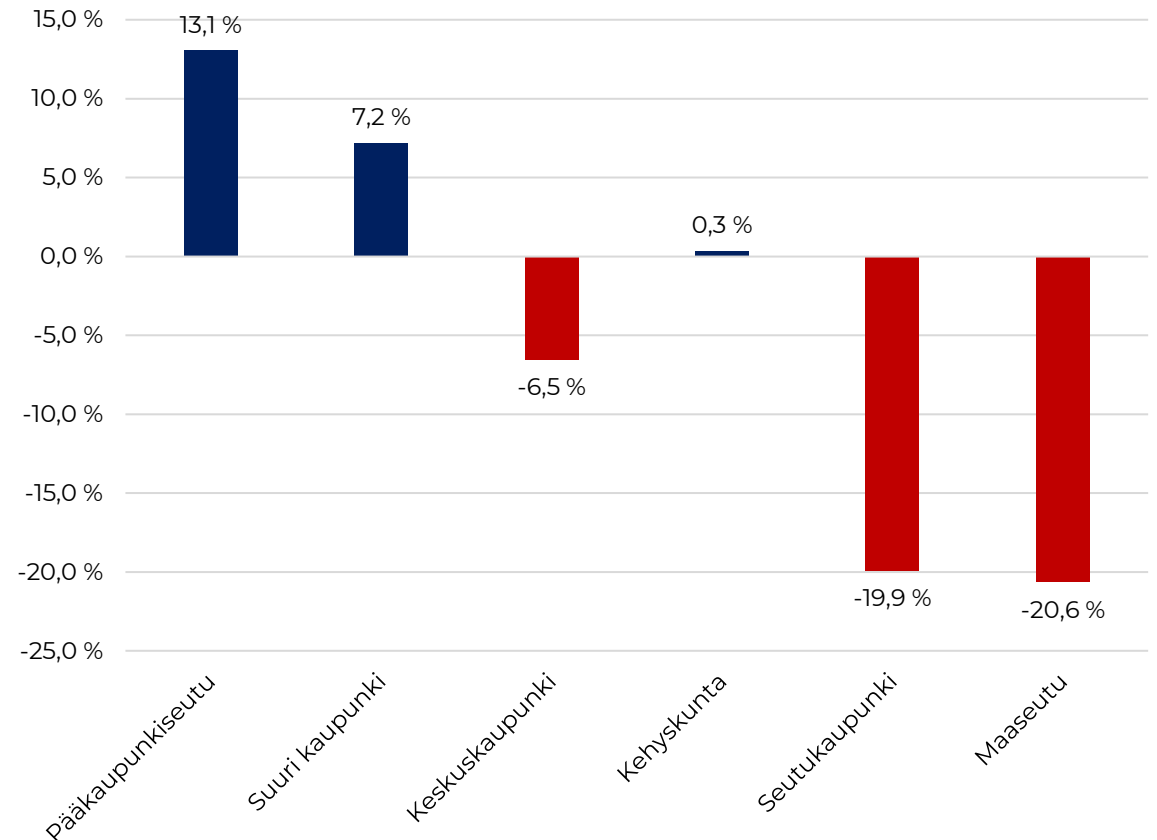

Tuleva kehitys on erityisen haastavaa seutukaupungeissa ja maaseutukunnissa

Biotalouden aloilta eläköityvät 2020- ja 2030-luvuilla, osuus nyk. työvoimasta

Työikäisen väestön kehitys 2021-2040

Riittääkö alueelle osaajia?

Biotalousstrategian päivityksessä tunnistettiin mahdollisuus kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä.

→ **Voidaanko arvonlisä kaksinkertaistaa, ilman alalla työskentelevien kasvua?** Jos ei, niin vaaditaan aktiivisia toimia tulevaisuuden osaajien ja työvoiman takaamiseksi.

- **Ei riitä, että osaajia ja työvoimaa löytyy maasta vaan kohtaannon täytyy tapahtua aluetasolla.**
- Pelkän väestönkehityksen lisäksi haasteena on myös työvoiman tarpeen kasvu muilla aloilla (esim. sote), eri alueilla (esim. suuret kaupungit) sekä suhteessa muihin maihin.
 - Väestönkehityksen heiketessä kilpailu eri alueiden välillä resursseista, osaajista, investoinneista, valtion huomiosta jne. kiristyy. Miten biotalouden eri aloilla toimitaan tässä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Muutamia toimia ja näkökulmia osaajien löytämiseksi

Alueellisen koulutustoiminnan ylläpito

Etenkin ammatillisen toisen asteen suorittaneet muuttavat hyvin vähän työn perässä koulutuksen maakunnan ulkopuolelle, mutta myös amk- ja yliopisto-tutkinnon suorittaneiden muuttoalttius suurten kaupunkiseutujen ulkopuolelle on suhteellisen vähäistä (Sitra 2021).

Suurten kaupunkien ulkopuolella osaajien saatavuuden näkökulmasta paikallisen koulutustoiminnan merkitys on erittäin suuri. Osaajien houkuttelu etenkin pienemmille ja syrjäisemmille alueille alueen ulkopuolelta on haastavaa ja vaatii merkittävää panostusta.

Koska useilla biotalousaloilla eläköitymispaine on keskimääräistä alaa suurempi, voi koulutuspaikkojen lisääminen olla usealla alalla tarpeen.

Muutamia toimia ja näkökulmia osaajien löytämiseksi

Toimet alan työvoiman kasvattamiseksi

Biotalouden työvoiman ja osaajien riittävän saannin varmistamiseksi tulisi tehdä erinäisiä alueellisia ja toimialakohtaisia toimia. Itse toimien tulisi vaihdella alueen ja toimialan tarpeiden mukaan: **Erilaisilla alueilla ja aloilla tarvitaan kohdennettuja toimia yleisten strategioiden lisäksi (tai sijaan).**

Toimet voivat liittyä esimerkiksi alueella olevan potentiaalisen työvoiman aktivointiin, alueellisen koulutustoiminnan lisäämiseen, uudelleen koulutusmahdollisuuksiin, etätyöskentelyyn jne.

Valtion toimissa tarvittaisiin vahvempaa alueiden ja alojen ominaispiirteiden huomiointia.

Muutamia toimia ja näkökulmia osaajien löytämiseksi

Työperäinen maahanmuutto

Koko maan tasolla työikäisen väestön kehitykseen voidaan vaikuttaa lähinnä työperäisellä maahanmuutolla seuravan 20 vuoden aikana. Ylipäätään työikäisen väestön kasvu perustuu koko maan tasolla vain maahanmuuttoon vuosien 2021-2040 aikana.

Työperäinen maahanmuutto voi mahdollistaa osaajapulan paikkaamisen osalla biotalouden aloilla ja osalla alueista. Työperäinen maahanmuutto ei kuitenkaan ratkaise osaaja- ja työvoimapulaa itsestään vaan vaaditaan aktiivisia toimijia työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi ja helpottamiseksi. Osaajien houkuttelu ulkomailta on pääsääntöisesti työläämpää ja haastavampaa kuin maan sisältä joka jo itsessään voi olla haastavaa.

